

БӨЛІМ: БАЯНДАМАЛАР

«ТІЛ МӘРТЕБЕСІ - МӘҢГІЛІК ЕЛ»

ЖАРИЯЛАНДЫ
24.11.2017СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/21781/>

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Қазақстан Республикасы Конституциясына сәйкес мемлекеттік тіл қазақ тілі болып табылады, сондықтан мемлекеттік тілге және оның мәртебесіне қойылатын талаптар, біртіндеп, дәйекті түрде қазақ тіліне жақындауы тиіс, 56 мемлекеттік тілде жұмыс істеу моделінің негізгі параметрі болуы қажет. Барлық Мемлекеттік орган деңгейлері және олардың жетекшілері қазақ тілінің мемлекеттік мәртебесін жүзеге асыруда негізгі жауапкершілікті атқарады. Мемлекеттік тілді меңгеру қазақстандық патриотизмнің құрамдас бөлігі болып табылады. [1]

«2011-2020 жылдары Қазақстанда тілдердің дамуы мен қызмет етуі» жобасында Қазақстанда тұратын барлық этностардың тілдерін сақтаудағы, яғни қазақ тілінің шоғырландырушы рөлін, ұлттық біртұтастықты нығайтудың маңызды факторы ретінде мемлекеттік тілдің кең көлемді қызмет етуін қамтамасыз ететін үйлесімді тілдік саясат атап көрсетіледі. Алдағы уақытта қазақ тілі ұлтаралық қатынас тілі болуы қажет.

Барлық мемлекеттік және мемлекеттік емес түрдегі мектепке дейінгі мекемелерде, жалпы білім беретін мектептерде, орта арнайы және жоғары оқу орындарында қазіргі іс-жүргізуге, тұлғааралық және іскерлік қарым-қатынасты жүзеге асыруға мүмкіндік беретін мемлекеттік тілді оқыту қамтамасыз етілген.

Халықтың мемлекеттік тілді меңгеруі, оны оқу орындарында оқу әр түрлі этникалық және әлеуметтік қолданушы топтарға бағытталған қолжетімді және тиімді әдістерді, танымал өздігінен үйреткіштерді,

тілашарларды, сөздіктерді жаппай шығарумен бекітілуде. Өкінішке орай, орталықтардың тілді қарқынды оқыту әдісін енгізу бойынша жұмысының жинақталған тәжірибесі әлі де республиканың барлық оқу орындарының игілігіне айналмады. [2]

Қазіргі уақытта мемлекеттік қызметкерлер, сонымен қатар, ғылым, мәдениет, білім, денсаулық сақтау және халыққа қызмет көрсету саласының қызметкерлері үшін мемлекеттік тілді меңгеруге қойылатын талаптар орнатылған, сонымен қатар, мемлекеттік тілді меңгерген мемлекеттік мекемелер мен орындар қызметкерлерін материалдық ынталандыру жүйесі қарастырылған.

Қазақстан халықтарының тілдерін дамытуды нақты жағдайлармен қамтамасыз ету, ана тілін меңгеруге талабы бар барлық адамдар үшін мүмкіндіктер жасауды білдіреді. Бұл ана тілінде орта білім алу арқылы немесе ана тілі міндетті тіл ретінде оқытылуы, мұғалім кадрларды дайындау, оқу, оқу-әдістемелік және көркем әдебиеттердің, газет және журналдардың басылып шығуына көмек көрсету арқылы жүзеге асырылады.

22 қыркүйек Республика Президентінің Жарлығымен Қазақстан халқының тілдері күні деп жарияланды. Тарихи қалыптасу бойынша Қазақстан аумағында 100-ден астам тіл қолданыста және дамуда, ал қазақ тілі — мемлекеттік тіл.

Ана тілін меңгеру- оны сақтаудың шартты негізі және мемлекет Қазақстан халқының өзгеде тілдерін үйрену және оның жұмыс істеуі үшін жағдай керек. Қазақ тілі бүгінде ғылым мен білімнің, Интернеттің тіліне айналды. Қазақ тілінде білім алатындардың саны жыл өткен сайын көбейіп келеді. Еліміз бойынша мемлекеттік тілді оқытатын 57 орталық жұмыс істейді. Одан мыңдаған азаматтар қазақ тілін үйреніп шықты, әлі де үйренуде. Былтырғыға қарағанда биыл қазақ тілін білемін деген өзге ұлт өкілдерінің саны 10 процентке өскен. Бұл да біраз жайттан хабар береді. Тек соңғы 3 жылда мемлекеттік тілді дамытуға республика бойынша теңге бөлінуде. Енді ешкім өзгерте алмайтын бір ақиқат бар! Ана тіліміз Мәңгілік Елімізбен бірге Мәңгілік тіл болды. Оны даудың тақырыбы емес, ұлттың ұйытқысы ете білгеніміз жөн.

«Тәуелсіздікке қол жеткізгеннен гөрі, оны ұстап тұру әлдеқайда қиын. Бұл — әлем кеңістігіндегі ғұмыр кешкен талай халықтың

басынан өткен тарихи шындық. Ол сабақтың түйіні біреу ғана – Мәңгілік Ел біздің өз қолымызда. Ол үшін өзімізді үнемі қамшылап, ұдайы алға ұмтылуымыз керек. Байлығымыз да, бақытымыз да болған Мәңгілік Тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтай білуіміз керек». Елбасы Жолдауында айтылған осы бір сөздер әрбір саналы азаматтың жанын тербері сөзсіз. Ел мен тіл егіз ұғым. Мәңгілік сөзі бабалардан мирас болып кел жатқан мәңгі өлмейтін асыл қазынамыздың бірі — ана тілімен де тығыз байланысты. Олай болса, мәңгілік елдің онымен қатар жасап, бірге дамитын мәңгілік тілі болуы да шарт. Ол- мемлекеттік тілі – қазақ тілі. [3]

Ана тіліміз Мәңгілік Елімізбен бірге Мәңгілік тіл болды. Оны даудың тақырыбы емес, ұлттың ұйытқысы ете білгеніміз жөн деп ой түйді. Олай болса, ана тілімізді- мәңгілік тіл ету өз қолымызда. Жеке тұлғаның дамуында маңызды роль атқаратын оқушының өз бетінше жұмысын тиімді ұйымдастыра білу; сол арқылы материалды саналы меңгертудің жүйесін жасау; оқушының түрлі дара қабілеттерін арттыру.

Өзіндік жұмыстың негізгі мақсаты оқушылардың танымдық міндеттерін қалыптастыру, шығармашылық қабілеттері мен қызығушылығын жетілдіру, білімге құштарлығын ояту. Мұғалім сабақта әдіс — тісілдерді пайдалана отырып, балалардың ұсыныс — пікірлерін еркін айтқызып, ойларын ұштауға және өздеріне деген сенімін арттыруға мүмкіндік туғызып отыру қажет. Әдіс – тәсілдер арқылы өткізген әрбір сабақ оқушылардың ойлануына және қиялына негізделіп келеді, баланың тереңде жатқан ойын дамытып оларды сөйлетуге үйретеді. Түрлі әдістемелік тәсілдер пайдалану арқылы қабілеті әртүрлі балалардың ортасынан қабілеті жоғары баланы іздеп, онымен жұмыс жасау, оны жан — жақты тануды ойлап, оқушылардың шығармашылық деңгейін бақылап отыру әрбір мұғалімнің міндеті.

Тәуелсіз ел тірегі – білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе – білім беру, ғылымды дамыту. Өркениет біткеннің өзегі, ғылым, тәрбие екендігіне ешкімнің таласы жоқ. Осы орайда білім ордасы – мектеп, ал мектептің жаны – мұғалімдердің басты міндеті — өз ұлтының тарихын, мәдениетін, тілін қастерлей және оны жалпы азаматтық деңгейдегі рухани құндылықтарға ұштастыра білетін тұлға тәрбиелеу.

Бұл-уақыттың талабы. Білім берудегі ескі мазмұнның орнына жаңасы келуде. Ол — балаға оқу қызметінің субъектісі ретінде жүзеге асырылуы орынды. Жаңа тұлға оқушыны дамыту жолдары: өзін-өзі өзектендіру, өзін-өзі тану, өзін-өзі дамушы тұлға ретінде қалыптастыруға бағытталған. Демек, мектеп оқушыларының ғылым, білімнің қоғамдық қажетті деңгейі мен қамтамасыз ету, оларды Отандық, ұлттық және әлемнің мәдениет арналарына сусындату қажет.

Мәңгілік Ел - ата-бабаларымыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы. Ол арман - әлем елдерімен терезесі тең қатынас құратын, әлем картасынан ойып тұрып орын алатын Тәуелсіз Мемлекет атану еді.

Ол - Мәңгілік Ел идеясы. Тәуелсіздікпен бірге халқымыз Мәңгілік Мұраттарына қол жеткізді. Біз еліміздің жүрегі, тәуелсіздігіміздің тірегі - Мәңгілік Елордамызды тұрғыздық. Қазақтың Мәңгілік ғұмыры ұрпақтың Мәңгілік Болашағын баянды етуге арналады. Ендігі ұрпақ - Мәңгілік Қазақтың Перзенті. Ендеше, Қазақ Елінің Ұлттық Идеясы - Мәңгілік Ел!

Мен Мәңгілік Ел ұғымын ұлтымыздың ұлы бағдары - «Қазақстан-2050» стратегиясының түп қазығы етіп алдым. Тәуелсіздікке қол жеткізгеннен гөрі, оны ұстап тұру әлдеқайда қиын. Бұл - әлем кеңістігінде ғұмыр кешкен талай халықтың басынан өткен тарихи шындық. Өзара алауыздық пен жан-жаққа тартқан берекесіздік талай елдің тағдырын құрдыма жіберген. Тіршілік тезіне төтеп бере алмай жер бетінен ұлт ретінде жойылып кеткен елдер қаншама. Біз өзгенің қателігінен, өткеннің тағылымынан сабақ ала білуге тиіспіз. Ол сабақтың түйіні біреу ғана - Мәңгілік Ел біздің өз қолымызда. Ол үшін өзімізді үнемі қамшылап, ұдайы алға ұмтылуымыз керек. Байлығымыз да, бақытымыз да болған Мәңгілік Тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтай білуіміз керек.

«Қазақстан-2050» - Мәңгілік Елге бастайтын ең абыройлы, ең мәртебелі жол. Осы жолдан айнымайық, сүйікті халқым! Әрбір күніміз мерекелі, әрбір ісіміз берекелі болсын! Дамуымыз жедел, келешегіміз кемел болсын! Жарқын іспен күллі әлемді таң қылып, Жасай берсін, Елдігіміз Мәңгілік!

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы // Алматы 2010.6-б
2. Қазақстан Республикасында 2015жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы//Астана. 2004. 3-4б.
3. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы // Астана . 2004. 28-б
4. Б.А. Тұрғынбаева. Мұғалімнің шығармашылық әлеуметін біліктілікті арттыру жағдайында дамыту.: теория және тәжірибе // Алматы. 2005, 174-бет
5. К.Құдайбергенова. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий // «білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі » атты халықаралық ғылыми – практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б

ҚМ АА Күелік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.